

10. Статистичний щорічник України за 2009 рік / [за ред. О.Г. Осауленка]. – К.: Видавництво “Консультант”, 2010. – 566 с.

11. Статистичний збірник “Регіони України” 2009 : в 2 ч. / [за ред. О.Г. Осауленка]. – К.: Державний комітет статистики України, 2010. – 1125 с.

УДК 334.726: 001.895

СЬОМИК В.А.,
Інститут світової економіки
і міжнародних відносин НАН України,
здобувач

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕКТОРУ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. В статті розглядаються проблеми розвитку інформаційного простору України, зокрема в умовах формування інноваційної економіки. Наведено класифікацію інформаційних ресурсів, згідно різних критеріїв до їх визначення.

Ключові слова: інформаційний ресурс, інформація, інновація, електронний ресурс, дистанційні технології, інформатизація.

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы развития информационного пространства Украины, в частности в условиях формирования инновационной экономики. Приведена классификация информационных ресурсов, которая соответствует разным критериям к их определению.

Ключевые слова: информационный ресурс, информация, инновация, электронный ресурс, дистанционные технологии, информатизация.

Annotation. The problems of development informative space of Ukraine are examined in the article, in particular in the conditions forming of innovative economy. Classification of informative resources is resulted, in obedience to different criteria to their determination.

Keywords: informative resource, information, innovation, electronic resource, controlled from distance technologies, informatization.

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах, незалежні, самостійні виробники товарів і послуг, а також усі ті, хто забезпечує безперервність циклу "наука - техніка - виробництво - збут - споживання" не можуть успішно діяти на ринку, не маючи інформації. Негативним фактором в процесі реального впровадження інновацій виступає відсутність інформації, як з боку розробників, так і з боку потенціальних інвесторів. Ринку інновацій передбачає попит, що визначається підприємствами, здатними впровадити перспективні технології у виробництво та інвестувати у високо ризиковані проекти, та пропозицію на науково-технічні розробки, яку формують науково-дослідні інститути і окремі команди винахідників, що займаються розробкою нових технологій. Обов'язковою умовою ефективного функціонування такого ринку є вільний доступ до інформації як з боку покупців, так і з боку продавців.

Процес розвитку інформаційного та сучасного електронного суспільства, інформатизації усіх його сфер сьогодні стає дуже актуальним. Дослідження проблем формування, закономірностей розвитку та практичне втілення у майбутнє життя інформаційних ресурсів набагато полегшить всі сфери людської діяльності та вплине на плідний розвиток цивілізації в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення тенденцій глобальних змін з метою вироблення відповідних концепцій, які прискорили формування глобального інформаційного ринку, мають багаті традиції в розвитку концепцій постіндустріалізму. Серед іноземних авторів, що займаються цими проблемами, слід зазначити роботи М. Бангеманна, Д. Белла, П. Дракера, Р. Катца, М. Кастельса, Д. Лайона, М. Масуди, М. Маклюэна, Дж. Мартіна, М. Постера, Д. Рисмана, Д. Тапскотта, Х. Шрадера й інших. Сучасні погляди на цю проблематику представлені працями таких вітчизняних дослідників, як : А.Б. Артамонова, С.А. Дятлова, И.Н. Курносова, О.В. Кедровского, Ю.М. Нестерова, Е.И. Орлова, А.В. Петрова, А.И. Ракитова, Г.Л. Смоляна, О.А. Финько, Д.С. Черешкина та ін.

Постановка завдання. Хоча цей об'єкт вивчається лише декілька десятиріч, вже напрацьовано багато відповідної літератури і постійно з'являються нові наукові праці. Але процес формування і розвитку інформаційного сектору відбувається настільки швидко, що в деяких випадках теорія йде паралельно з практикою, а інколи навіть відстає, тому це питання і залишається відкритим та актуальним на сьогоднішній час. Тому цілями даної статті є аналіз та відповідні до нього висновки, стосовно впливу інформації на формування інноваційної економіки майбутнього.

Виклад основного матеріалу. Будь-яка інформація, що не має свого місця в структурованих інформаційних потоках, стає «інформаційним шумом», що порушує системну цілісність управлінських процесів і своєрідну екологію інформаційного середовища. І оскільки, в цьому вузькому сенсі межі ринків, як і будь-якого іншого соціального інституту, співпадають з межами інформаційних середовищ, забезпечення необхідної інформації, як і захист інформаційного середовища від небажаного проникнення зайвої або спотвореної інформації, оптимізація система сполучення із зовнішнім світом та зовнішніми інформаційними масивами є сутнісним чинником безпеки національної та світової економіки.

Інформація виступає не тільки інструментом впливу на матеріальні фактори прогресу. Помилково вважати, що інформаційний ресурс можна розглядати як своєрідну «силу знань», що інформацію можна звести до знань, і навпаки. Деяко наївними є й уявлення про те, що на відміну від матеріальних ресурсів інформаційні ресурси є невичерпними. Адже якби вони були такими, то вони не мали б економічного ціннісного вираження, а процес використання знань втратив би ринкову логіку функціонування.

У відповідності до розвитку суспільства, а також інтенсифікації наукового процесу запаси інформації дійсно не зменшуються а навпаки - зростають, причому по мірі використання інформація як економічний ресурс виявляє здатність до редуплікації, а з'єднуючись з іншими ресурсами, проявляється як динамізуюча сила. Разом з тим, є обмеження і щодо використання ресурсів інформаційних. І у цьому відношенні виникають «такі силові поля, які приходять на зміну «старим» закономірностям, що традиційно вважаються за базові закони ринкової економіки», що незважаючи на «безумовний демографічний тиск Сходу, досить вдалі спроби азіатських «тигрів» та «драконів» створити конкурентний потенціал та впровадити найбільш прогресивні інноваційні моделі розвитку», можна, разом з тим, «констатувати також наявність достатньо ефективних механізмів забезпечення «status quo», більше того – перерозподілу світових фінансових ресурсів, навіть ресурсів інноваційного розвитку на користь провідних країн Заходу» [2, с. 6].

Конкретні інформаційні переваги насправді своєрідним чином «продовжують» традиційні переваги, які зазвичай представляються у фінансових вимірах багатства. Характерним є й те, що осередками розвитку інформаційної економіки є фінансово коштовні проекти на кшталт технопарків, наукових центрів, нарешті університети та наукові містечка - кондомініуми, навколо яких, власне, і концентруються основні інформаційні цінності та фінансові ресурси. Саме з цією проблемою пов'язані ключові глобальні проблеми початку третього тисячоліття. Використання нових технологій лише збільшує сьгодні прірву між бідними і багатими, яка може спричинити загострення глобальних суперечностей і конфліктів. Дійсно, вражаючий розвиток інформаційних технологій в світі в останні десятиліття не наблизив, а віддалив людство від розв'язання проблем розвитку цивілізації. «Технологічний розрив, що існує між країнами, які знаходяться на різних щаблях соціально-економічного розвитку, дозволяє одним, промислово розвинутим, надовго утримувати лідерство та тримати на належній дистанції країни, що відстали у своєму науково-технологічному розвитку» [6]. Саме розуміння небезпеки збільшення «цифрової прірви» примусило провідні міжнародні організації, і зокрема ООН, внести цю проблему до порядку денного своєї роботи з метою знайти рішення щодо рівномірного поширення інформаційних технологій на планеті. Ту ж саму мету переслідує «Окінавська хартія про глобальне інформаційне суспільство», яка була прийнята ще на зламі століть країнами «великої вісімки».

Інформаційні ресурси можна класифікувати згідно різних критеріїв. Так, у відповідності до сфери застосування (та логіки економічної науки) інформаційні ресурси можна трактувати як суто економічні (кваліфікація працівників, програмне забезпечення, яке використовується на виробництві та ін.), а також як такі, що не мають безпосереднього господарського вираження (інформаційний запис художнього твору, знання етико-естетичного змісту). Причому значення класифікації інформаційних ресурсів зумовлюється тим, що в теперішній час відбувається постійне та експоненціальне збільшення обсягів економічного та загально-цивілізаційного характеру. У фундаментальних науках наявні в людства обсяги знань подвоюються кожні 10 років, в той час як у прикладних наявні обсяги знань поновлюються кожне п'ятиліття.

У відповідності до рівня готовності до економічного використання інформаційних ресурсів, можна виділяти актуальні інформаційні ресурси (це такі суто економічні інформаційні ресурси, які вже є готовими до практичного використання в конкретній сфері господарської, державно - управлінської, суспільно-виробничої діяльності), а також потенційні інформаційні ресурси (сукупність інформації, баз даних, знань, що потребують попередніх витрат інших ресурсів (фінансових, часових, матеріальних та ін.) на їх функціональну модифікацію з метою перетворення на актуальні інформаційні ресурси).

Нарешті, у відповідності до значущості інформаційні ресурси можна поділити на стратегічні, тактичні і оперативні. Так, стратегічні інформаційні ресурси – це ресурси, що забезпечують перманентний процес формування менталітету нації як найбільш значущого чинника сталого прогресивного розвитку країни, тактичні інформаційні ресурси включають прикладні науково-технічні, економічні, екологічні, демографічні і інші знання, перетворені в економічний ресурс і необхідні для забезпечення розв'язання проблем в поточному періоді, а оперативні інформаційні ресурси – це поточна ділова, комерційна і інша довідкова інформація, що орієнтована на задоволення щоденних потреб в різних сферах діяльності [4].

Якщо казати про кількісні аспекти, то слід передусім відзначити таке. Згідно оцінок маркетингової компанії Forrester Research, а також враховуючи, що кількість персональних комп'ютерів в світі щорічно збільшуватиметься на 12 відсотків, загальна кількість персональних комп'ютерів в світі досягне одного мільярда вже до кінця 20011 року, і двох - трьох мільярдів – до 2015 року. І передусім такий приріст, на думку багатьох аналітиків, відбуватиметься за рахунок країн що розвиваються, де раніше персональні комп'ютери не були помітно

поширені. Причому цей процес тільки прискорюється: якщо для досягнення першого мільярда ПК в світі було потрібно 27 років, то поріг в 2 мільярди буде подоланий всього за п'ять років, завдяки новим технологіям, зниженню цін і зростанню попиту серед молодих користувачів. В результаті, з двох мільярдів ПК в 2015 році, вважають в Forrester Research, 775 мільйонів знаходиться в Росії, Китаї, Індії і Бразилії [3].

Водночас якісний аналіз викриває різну функціональну роль окремих елементів інформаційної техніки та навіть дещо применшує значення абсолютних показників. Адже «чим далі, тим більшу роль відіграють порівняно динамічні ресурси, передусім інформація як сама по собі, так і «в головах» своїх головних носіїв — людей». Причому, враховуючи, що інформація насправді перетворюється на головний ресурс цивілізаційного розвитку, «за короткий термін уже було вироблено ефективні засоби здійснювати контроль за інформаційними ресурсами. Головні з них пов'язані з факторами багатства, соціального «приманювання» кадрів завдяки концентрації фінансових ресурсів та інтелектуальної еліти в країнах — домінантах сучасного світу» [6, с. 110].

Становлення інформаційного ринку є свідомством того, що інформація виступає як самостійний факт економічного розвитку. На сучасному етапі робота з інформацією охоплює значну частину людських та матеріальних ресурсів.

В розвинутих країнах значна частина інформаційної діяльності на протязі останніх двох десятиріч втягнута в ринкові стосунки і виступає як важливий елемент ринкової інфраструктури, що являє собою структуру по обслуговуванню, реалізації та розвитку ринкових відносин. З іншого боку інформаційна діяльність є самостійним, спеціалізованим сектором ринку – інформаційним ринком, на якому реалізуються специфічні продукти та послуги [1].

Протягом двох останніх десятиліть обсяги інформаційної діяльності значно розширилися, що зокрема стосується тих її сегментів, які залучено в міжнародні економічні відносини. Інформаційні інструменти виступають важливою складовою ринкової інфраструктури по обслуговуванню, реалізації і розвитку соціально-економічних відносин, а сукупність угод з приводу інформаційних цінностей постали самостійним спеціалізованим сектором ринку, на якому пропонуються особливі продукти і послуги. Причому сучасний інформаційний ринок включає три взаємодіючі області: інформацію (у вигляді банків даних та інформаційних потоків; електронні комунікації; електронні операції), учасників інформаційного ринку (виробників та споживачів інформаційно місткої продукції) та поле діяльності регулятивних інститутів, які мають на меті реалізацію загальносуспільних інтересів з приводу реалізації господарських процесів та відносин.

Що стосується України то застосування критерію значущості інформаційних ресурсів (а це стратегічні, тактичні і оперативні його аспекти), то можемо навести як приклад, застосування новітніх продуктів інформації. В більшості випадків він стосується електронних комунікацій в сфері продуктів та послуг освіти та медицини. Новітнім продуктом трансформаційних процесів інформаційного простору – одного часу стало електронне дистанційне навчання. (e-learning). В 1998 році вдалося адаптувати цю інновацію в Україні в партнерстві з Глобальною Університетською Системою та коледжем Лойола, Меріленд, США. Був розроблений проект: «Електронне дистанційне навчання в Україні», який поєднував в собі як дистанційну освіту, так і телемедицину, електронну охорону здоров'я, кібернетичний бізнес-інкубатор і віртуальні культурні обміни. В 1998 році було створене партнерство з розвитку дистанційного навчання (до якого ввійшли 27 навчальних закладів, науково-дослідні інституції, громадські організації, ISP UARNet). Вже в 1999 році були знайдені кошти для створення Української Системи Дистанційного Навчання (UDL System) (www.udl.org.ua), яка сьогодні є провайдером методологічних, технологічних і управлінських рішень в дистанційній освіті. Поступово з'являлись Центри Дистанційного Навчання в окремих університетах Харкова, Києва, Львова, Сум, та ін. міст, які пропонують е-навчання/e-learning як складову своїх університетських програм, а також організують семінари з професійного розвитку викладачів. Для організації та управління електронними курсами використовуються як комерційні веб платформи (WebCT, Прометей...) так і відкриті навчальні веб платформи, які, на відміну від комерційних, є обмежені в своїх можливостях.

Хочеться відмітити добре технологічне забезпечення Центрів дистанційного навчання Академії Управління і університету “Київський Політехнічний Інститут”. Тим не менше, говорити, що існує окремий ринок навчальних е-послуг, ще надто рано. Технології e-learning просто підсилюють позиції окремих навчальних закладів на ринку освітніх послуг. Досить багато дискусій ведеться як нарівні Міністерства України з питань освіти і науки, так і в університетах щодо відсутності відповідного законодавчого поля, але, вони не є повністю оправдані, оскільки можна і треба працювати і в існуючому законодавчо-нормативному полі. Про це свідчить і дистанційно-модульна програма Львівського інституту менеджменту, який входить до Української Системи Дистанційного Навчання і вже здійснив шостий набір на програму MBA.

Розвиток e-learning, в першу чергу, залежить від бажання навчального закладу впроваджувати ці послуги в навчальний процес і наявності критичної маси викладачів, які готові вдосконалити свою педагогічну майстерність для віртуальних навчальних середовищ. Безумовно, розвиватимуться і відкриті електронні програми й курси, електронні форуми і консультації по мірі зростання попиту на неперервну освіту, яка повинна бути доступною будь-де і будь-коли. Крім того, технології e-learning відкривають чудові можливості для зміни як системи освіти, так і управління знаннями (від передачі до конструювання знань). Відкриваються можливості для забезпечення доступу до освіти та подолання соціальної ізоляції інвалідів.

Прийшов час звертати увагу на якість e-learning послуг і встановити єдині стандарти якості, що забезпечить в майбутньому обмін кредитами і налагодження міжуніверситетського партнерства в єдиній системі електронного університету.

В телемедицині доброю є практика передачі і вивчення динамічних даних ехокардіографічних досліджень через широкосмугий Інтернет, а також використання веб - технологій для електронної охорони здоров'я (e-healthcare) послуг. Зокрема, в грудні 2002 року за ініціативою ряду міжнародних лікарських товариств була створена віртуальна спільнота на платформі UDL за участю лікарів, дослідників, студентів, представників громадських та донорських організацій, які працюють над вирішенням проблем ВІЛ/СНІД (профілактика, лікування, соціальна адаптація хворих) тощо [7].

Розвиток електронних дистанційних послуг в Україні, в першу чергу, необхідно поширити на малі міста України, що забезпечить широкий доступ до інформаційного простору як великих міст, так і районів. По-друге сприяти розвитку програм UNREN та інших академічно-дослідницьких мереж. Продовжити роботу над впровадженням ІСТ в освіту, зокрема, відпрацювання методологічних і технічних підходів для поширення e-learning, підготовку викладацького складу і створення системи контролю за якістю електронних послуг в навчанні. Підтримувати ініціативи з теле-медцини, спрямовані на пошук профілактичних та медичних рішень, зокрема в кардіології, раку молочної залози, туберкульозу та ВІЛ/СНІД. Розвивати систему бізнес-інкубації для ІСТ фірм, що забезпечить нові робочі місця і призупинить відтік висококваліфікованих кадрів з України.

Глобальною метою інформатизації та розвитку електронних послуг є забезпечення необхідного рівня інформованості населення, обумовленого цілями соціально економічного розвитку країни. Завдання інформатизації будуть виконані і витрати на її проведення виправдаються тільки в тому випадку, якщо вона буде проводитися з єдиних позицій, базуватися на єдиних принципах.

Висновки. Виходячи з цілей і проблем формування інформаційного ринку та ринку електронних послуг, основними їх напрямками слід вважати:

- проведення досліджень по інформатиці і інформатизації;
- створення і розвиток матеріально-технічної бази інформатизації та надання електронних послуг;
- вдосконалення тих, що існують, розробка, розвиток і застосування нових інформаційних технологій;
- переклад виробництва програмних засобів на промислову основу створення індустрії програмних засобів;
- створення і розвиток інформаційної інфраструктури;
- створення і розвиток індустрії надання електронних послуг;
- підготовку населення до простоти надання інформаційно - електронних послуг;
- підготовку, введення і коректування правових і господарських норм щодо регулювання даних ринків;
- участь в міжнародній співпраці і розподілі праці на ринках інформаційно - електронних послуг.

Створення і розвиток індустрії переробки інформації та надання електронних послуг є визначальним напрямом в інформатизації, оскільки саме ця галузь використовуючи сучасні засоби і технології, проводить кінцевий продукт - інформацію, поповнює і підтримує інформаційний фонд, забезпечує доступ до нього і використання населенням країни. Без перекаладу процесу переробки інформації на промислову основу неможливо досягти кінцевою цілі інформатизації.

Україна значно відстала у процесі формування та розвитку інформаційного ринку та ринку електронних послуг. Провідні країни світу перевищують її рівень у десятки, сотні раз. Процес створення сприятливих умов для проведення інформатизації в Україні відбувається дуже повільно. Проблеми у законодавчій бази, сьогодишні політичні, економічні та соціальні чинники значно гальмують входження держави до лав світових лідерів. Але, не зважаючи ні на що, Україна має за допомогою наукових інформаційних поширень намагатися подолати цю прірву.

Список використаних джерел

1. Шидловський А. К. Досвід та проблеми винахідництва і підтримки творчої діяльності в науці / А. К. Шидловський // Інтелектуальний капітал. – 2003. – № 3. – С. 5.
2. Жаров В. Ефективне використання інтелектуального потенціалу нації – шлях до економічного зростання держави / В. Жаров // Інтелектуальна власність. – 2004. – № 5. – С. 3–6.
3. Фонштейн Н. М. Продвижение технологического продукта на рынок / Н. М. Фонштейн, А. З. Пимонова. – М. : АПХ, 1998. – 312 с.
4. Кривицька Н. Ю. Механізм управління інноваційною діяльністю освітніх організацій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: спец. 08.00.01 “Економічна теорія та історія економічної думки ” / Н. Ю. Кривицька. – К., 2006. – 20 с.
5. Bradbury J. A. A. Product Innovation: Idea to Exploitation John Wiley & Sons, 1989 ; пер., обробка А. Сенина. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://technopark.al.ru/business/innovation/innovation.htm>
6. Donald G. Marguis / G. Donald ; пер., обробка А. Сенина // The Anatomy of Successful Innovation. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: / <http://technopark.al.ru/business/innovation/innovation.htm>.
7. Recommendations to the European Council. Europe and the global information society. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: / <http://www.ispo.cec.be/infosoc>.
8. Вартанова Е. Інформаційне суспільство в стратегії Європейського Союзу. Інформаційне суспільство: необхідність державного підходу. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://internews.ras.ru/ZiP/43/europe.html>.

9. Вершинська О.Н. Адаптація суспільства до нових інформаційних технологій: нові можливості і нова соціальна нерівність. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iis.ru/infosoc>.

10. Парінов З.І., Яковлева Т.І. Економіка 21 століття на базі Інтернет-технологій – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://econom.nsc.ru/ieie/main.htm>.

УДК 339.72(045)

ТЕРОН І.В.,

Інститут демографії та соціальних досліджень
ім.М.В. Птухи НАН України, с.н.с., к.е.н.

ДОАН Ф.Ч.,

Університет економіки та права «КРОК», студент

ФОРМИ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ВИБОРУ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню та аналізу операцій по міжнародних розрахунках, їх особливості, порядку здійснення, їх переваг та недоліків з погляду експортерів та імпортерів.

Ключові слова: міжнародні розрахунки, зовнішньоекономічні операції, інкасо, акредитив.

Аннотация. Статья посвящена исследованию и анализу операций по международным расчетам, их особенностям, порядку осуществления, их преимуществ и недостатков с точки зрения экспортеров и импортеров.

Ключевые слова: международные расчеты, внешнеэкономические операции, инкассо, аккредитив.

Annotation. The article under review and analyze transactions on international payments, their features, the exercise, their advantages and disadvantages in terms of exporters and importers.

Keywords: international payments, foreign trade operations, collection, letter of credit.

Постановка проблеми. Активна участь України в сучасних умовах, в міжнародній торгівлі пов'язана із значними перевагами: воно дозволяє ефективніше використовувати наявні в країні ресурси, залучитися до світових досягнень науки і техніки, а також повно і різноманітно задовольняти потреби населення. У зв'язку з цим значний інтерес представляє вивчення форм міжнародних розрахунків вживаних при експорті та імпорті товарів, як їх переваг, так і недоліків. Особливу значущість ці питання мають для України і інших країн, орієнтованих на активну участь в міжнародній торгівлі товарами. Появи і подальші зміни в міжнародних розрахунках пов'язані з розвитком і інтернаціоналізацією товарного виробництва і звернення. У них відбивається відносна відособленість руху грошей в міжнародному обороті через неспівпадіння періодів виробництва і реалізації товарів, віддаленість ринків збуту. Міжнародні розрахунки охоплюють розрахунки по зовнішній торгівлі товарами і послугами, а також некомерційними операціями, кредитами і руху капіталів між країнами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та не вирішені раніше частини загальної проблеми. Українські науковці Б. Івасів [3], М. Наконечний [2], Л. Руденко [6] в своїх працях розглядають міжнародні розрахунки переважно з організаційно-технічної точки зору, надаючи практичні рекомендації щодо використання окремих форм міжнародних розрахунків. Більш широке та значне наукове висвітлення міжнародних розрахункових операцій надано в роботах російських вчених Д. Михайлова [4], В. Слепцова, А. Голубович, А. Сфремова, в роботах яких розглядаються як теоретичні, так і практичні аспекти використання різних форм міжнародних розрахунків при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Разом з тим, динамічність інтеграції української економіки у глобальний економічний простір обумовлює поглиблення теоретичних аспектів критеріїв вибору форм міжнародних розрахунків як передумови забезпечення їх ефективності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження та аналіз операцій по міжнародних розрахунках, їх особливості, порядок здійснення, їх переваги і недоліки з погляду експортерів і імпортерів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Еволюція міжнародних розрахунків відображає розвиток міжнародних відносин, валютних систем, фінансових ринків, у тому числі ринку фінансових послуг. Слід підкреслити, що на сучасному етапі міжнародні розрахунки є об'єктом державного регулювання, яке здійснюється за кількома напрямками. Держава впливає на систему розрахунків, оскільки нерідко сама бере в них участь; законодавчо регламентує, періодично вводячи певні валютні обмеження, створюючи органи валютного контролю тощо; впливає на розрахунки через систему міжнародних організацій.

Принагідно зазначити, що вибір конкретної форми розрахунків за зовнішньоторговельним контрактом визначається за угодою сторін та фіксується в умовах контракту. Науковці виокремлюють такі основні види організації міжнародних розрахунків:

- розрахунки через організацію кореспондентських відносин між комерційними банками;
- розрахунки через кореспондентські рахунки, що відкриваються в установах центральних банків. Як правило, це повні розрахунки, що виконуються індивідуально, на валовій основі, їх можна характеризувати як платежі бруто;
- розрахунки через клірингові установи. Це розрахунки, або платежі, нетто [5].